

hidalt úr tátong. Az imában oszlik szét a látható és láthatatlan világot elválasztó fátyol, benne és általa lép az ember Isten elé, hogy vele beszélve tőle lelkének üdvösségét és boldogságát kérje. „Az ima lehozza Istent a magasságos égből a kicsiny szívekbe s az éhes lelkeket az Istenhez emeli.“ „Az imában összeér a magasság a mélységgel, a hatalmas Isten az alázatos szívvel.“

Mint a hívő embernek titokzatos összeköttetése az Örökkévalóval, az ima mindent összefoglaló csoda, amely a kegyes lelkekben naponként megtörténik. Ennek felismerése a vallástudomány érdeme. A vallástörténész s a valláspszichológus csupán tanúja s tolmácsa az imában végbenő mély és erőteljes lelki életnek. Az ima lényegéig csak a kegyes vallásos lélek juthat el. Ami azt jelenti, hogy igazán csak az tudhatja, mi az ima, aki maga is kegyes, áhítatos lélekkel szokott imádkozni.*

LŐRINCZI LÁSZLÓ

ÍGY OLVASSUK A BIBLIÁT

A Biblia a keresztények számára egyedülálló mű a világirodalomban.

Egyedülálló a Bibliában felhalmazott anyag *minősége*. Ezt az anyagot a Közel-Kelet ókori népeinek 4—5 ezer esztendő alatti történelme szellemi termékeinek tömegéből válogatták össze. S ebben az anyagban olyan egyetemes és örökérvényű igazságok rejlenek, amelyek a vallásos emberek számára nyugodt, békességes, boldog élet alapját képezik.

Az ember gondolkozó-érző lény voltával szükségképpen velejár bizonyos nyugtalanság. Keresi a helyét a világban. Olyan állapotot, amelyben nyugodt szívvel, békességben lehet élni és dolgozni, lefeküdni és felkelni, elviselni a szenvedést és szembenézni a halállal.

Az ember, akár primitív, akár modern, feleletet keres ilyen kérdésekre:

Milyen a világ, hogyan lett és miért olyan amilyen? Milyen az ember, hogyan lett és miért olyan amilyen?

Tapasztalja a nyugtalan emberi elme, hogy a boldog élet egyfelől a világot kormányzó, nálánál nagyobb „hatalmaktól“, másfelől embertársaihoz való viszonyulásától függ. Keresi e viszonyulásokat megalapozó lehetőségeket.

Ezek a kérdések a hívő számára létkérdések, és a Bibliában rájuk talált feleletekben rejlenek a nyugodt, békességes, boldog élet alapját képező egyetemes, örökérvényű igazságok, mindig az adott kor szellemi szintjének megfelelő megfogalmazásban. (Pl. ilyen egyetemes, örökérvényű igazság, hogy „Isten a világ teremtője és gondviselője“, vagy „az ember embertársának testvére“, de ezek az igazságok és hasonlóak a Biblia anyagán végig mindig az illető történelmi kor szellemi színvonalán vannak megfogalmazva). Hosszú idő alatt rengeteg anyag halmozódott fel. Legkezdetben mint szájhagyomány szállt és szaporodott nemzedék-

* Rövidített szöveg.

ről nemzedékre. Később ezeket az igazságokat rögzíteni igyekeztek: kőbe, agyagba vésték, fára rótták, majd különböző írásmódokkal pergamenre, papirosra írták, rajzolták, festették.

Bizony hosszú, nehéz munkával, heves viták tüzeiben sikerült a rengeteg anyagból először a Biblia ószövetségi részét, majd az újszövetségit kiválogatni, 39, illetve 27 könyvbe foglalni és részekre osztani.

A Biblia ma használatban levő anyagát véglegesnek és megváltoztathatatlanak, szent könyvnek a hippói zsinat állapította meg a Jézus halála utáni 393. esztendőben.

Egyedülálló számunkra a Biblia mint irodalmi műfaj. Az irodalmi művek ma ismert egyetlen osztályába sem sorolható be. Ahogy az emberi gondolat-érzés-élmény kifejezésének, rögzítésének módja a szájhagyománytól a könyvnyomtatásig a történelmi fejlődés útján tökéletesedett, úgy tökéletesedtek, szaporodtak a megfogalmazás irodalmi formái is. Vegyesen van benne: legenda, monda, történelem, földrajz, néprajz, társadalomrajz, jellemrajz, példázat, történet, elbeszélés, regény, tanítás, prédikáció, vers és próza, himnusz, sirató ének és szerelmi dal. S a val-láserkölcsi élet igazságai, akármilyen irodalmi formában kerülnek a Bibliában az olvasó elé, mindig a keletkezésük korának megfelelő színvonalon vannak megfogalmazva.

Tanítani is akar a Biblia, de ez a célja mellékesen jelentkezik; az értelemhez is szól, gondolkozásra, elmélkedésre is serkent, de főképpen és elsősorban szívünkhöz, lelkiismeretünkhöz szól; hatni akar reánk, a tökéletesedés felé akar mozdítani. A szívet keresi, „mert abból indul ki minden élet“ (Péld 4,23); azt a bizonyos „belső embert“ igyekszik megmozgatni, akinek napról napra meg kell újulnia! Ezt az egyetlen célt szolgálja az egész Biblia, elejétől végig; s ez az egy cél fogja össze egy-sébe sokféle formában jelentkező anyagát.

Számunkra azért egyedülálló a Biblia, mert életünk veszélyes örvé-nyeinek és fénylő csúcsain át bizakodással vezet a lassan, de biztosan bon-takozó jövő felé, az Isten házához, „hogy tanítson meg minket az ő utaira és mi járjunk az ő ösvényein“ (Ézs 2,3).

Nehéz küzdelmet mutat ennek a 4–5 ezer esztendő történelemnek az útja; lapjai sokszor vérrel-könnyel íróttak, s a Biblia mégsem lehan-goló, hanem biztató. Jelszava a Madáché:

„Ember küzdj és bizva bízzál!“

Mint egy fényes láncolat jelennek meg az egész anyagon végig azok, akik belső emberükben felül tudtak emelkedni koruk általános színvonalán; akik prófétáltak, eszményt mutattak fel, példát adtak a kereső elmék, a nyugtalan szívek számára, hogy „a nép, amely sötétségben jár vala, lát nagy világosságot“ (Ézs 9,2). S „mily szépek a hegyeken az örömondóknak lábai“ (Ézs 52,7), amíg a láncolat fölér a csúcra: Jé-zushoz.

Ő a mi életünk biztató példaképe, a vonzó, tökéletesedésre kényszerítő eszmény. Létünk nyugtalanító kérdéseire ő adja a legmegnyugtatóbb feleleteket. A nyugodt, békességes, boldog élet fundamentumát képező igazságokat ő fogalmazza meg a legtalálóbban. Ő emel legközelebb Isten-hez: „Nem vagyok egyedül... én és az Atya egy vagyunk“ (Jn 8,16 és 10,30); ő fűz legbékességesebb testvériségbe embertársainkkal: „ti pedig mindnyájan testvérek vagytok“ (Mt 23,8); és ő jelöli ki helyünket, utun-

kat, dolgunkat a világban: „Én vagyok az út, az igazság és az élet!“ (Jn 14,6).

A Bibliát értelemmel, érdeklődéssel, tisztelettel és szeretettel kell olvasni. Csak így ragyognak fel számunkra az anyagában rejlő egyetemes és örökérvényű igazságok, melyek a szellemi élet különböző szintjein, különböző módon találtak megfogalmazásra. Így lesz a Biblia éhező lelkünk mindennapi kenyere.

NYITRAI MÓZES

HOGYAN KÉSZÜLÖK A VASÁRNAPI SZOLGÁLATOMRA?

— A papot a szájáért tartják. — Egy fejezet címe *A rög alattban*. Szatírának szánta Balázs Ferenc ezt a népi megállapítást. De bizony így van: létfeltételünk az, hogy mit mondunk a szószéken. A jó egyházi beszéd csak véletlenül születik pillanatnyi ihletés alatt; készülni kell reá, és ha lehet, meg kell írni. A Biblia ismer ugyan nem-író prófétákat is, Jézussal az élen — de szent volt mindenik előtt az Írás és annak minden iotája. És hogy van szentírás, az az író próféták felbecsülhetetlen érdeme.

A szó elszáll, az írás megmarad! Megmarad a leírva elmondott egyházi beszéd a lelkekben is. — A papot a tolláért is tartják! — állapíthatjuk meg. Ahogy megírta a lelkész szószéki beszédét, ahogy rákészült, úgy nő az értéke és úgy veszi komolyan lelkészét a gyülekezet.

Hogy meg kell írni az egyházi beszédet, azt éppen Balázs Ferenctől kellett hogy meghalljam először életemben. Ő vett reá, hogy első egyházi beszédeimet megírjam. Mert szülőfalumnak, Mészkönek jutott az a kitüntetés, hogy az Balázs Ferenc számára a világ közepe legyen. Bejárva a kerek világot, Mészköre került lelkésznek azzal az új világgal a szívében, melyet kialakított a maga és gyülekezete számára. Ennek a benne élő Istenországnak a magvát akarta a mészközi rögök alatt valósággá élelni. Minden idejét, testi és lelki erejét ennek szentelte: hat nap alatt a gyakorlatban, hetedik nap a szószéken. Régi betegsége azonban hamar elhatalmasodott rajta, ágyba került. Nem volt ereje a szószékre felmenni.

Még meg sem kezdtem a teológiát, már rám bízta a mészközi Siont.

A bibliai Mózesnek kevesebb verítékébe került igent mondani az égő csipkebokorból felhangzó elhivatásnak, mint nekem megkezdeni a szószéki szereplést akkor. Éreztem, hogy míg Mózesnek le kellett hoznia a ködös magasságból a tízmondatos kijelentést, nekem még szinte gyermekfővel azt fel kell vinnem a szószékre. Súlyos dolog ez s egyben páratlanul komoly és szent élethivatás. Elég lenne nekem, ha csak megtanulnék egy jól megírt beszédet. A legjobb lenne, ha Balázs Ferenc írna nekem, hogy rajtam keresztül is ő beszéljen. Kértem is őt erre.

Ilyen segítséget azonban nem adott. Írjon mindenki a maga tollával. Ne ékeskedjék, vagy szegyenkezzenek idegen tollakkal. Aki más beszédét mondja, elveszti önmagát.

Írnom kellett tehát szószéki beszédet. Engedelmesen, meggyőzötten, becsületből, lelkészem iránti nagyrabecsülésből. Verítékezve is kitüntette